

NADREGIONÁLNÍ A REGIONÁLNÍ ÚSES ZLÍNSKÉHO KRAJE

Ing. Jaroslav Hrabec, RNDr. Ivo Skrášek, Ing. Radka Jandurová, Ing. Hedvika Psotová

*Krajský úřad Zlínského kraje, odbor životního prostředí
Arvita P spol. s r.o. Otrokovice*

Stručná historie tvorby ÚSES

Zlínský kraj je tvořen okresy Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín. Pozornost věnovaná problematice ÚSES byla v jednotlivých okresech rozdílná – nejrychleji se územní systémy ekologické stability rozvíjely na okrese Uherské Hradiště a Zlín, kde již v letech 1996-98 postupně vznikaly celookresní generely ÚSES, které vyústily na přelomu tisíciletí tvorbou oborových dokumentů v digitální formě. Na okrese Kroměříž byly využívány zejména dílčí generely ÚSES a nejméně pak byla rozpracována problematika ÚSES na Vsetínsku.

ÚSES a územně plánovací dokumentace

Existence, tvorba a ochrana ÚSES je zcela odvislá na územně plánovací dokumentaci. NR a R ÚSES byl specifikován v územním plánu dokumentace velkého územního celku Zlínská sídelní aglomerace vč. změn a postupně zapracováván do územních plánů jednotlivých obcí. Když v roce 1996 vstoupil na scénu územně technický podklad Nadregionální a regionální ÚSES České republiky s nově nárokovánými plochami pro NR a R ÚSES, mělo již více než 90% obcí v okresech Uherské Hradiště a Zlín zpracován územní plán včetně zapracovaného ÚSES. Zapracování nového ÚTP bylo bolestné a neobešlo se bez ztráty již dobytých pozic. Zejména nově vložené větve regionálních biokoridorů a nově vložená biocentra bylo velmi obtížné v souvislé podobě protáhnout zejména městským prostředím a v četných případech právě v mezidobí byly pro ÚSES velmi cenné plochy ztraceny (např. regionální koridor nad obchodně - podnikatelským areálem Zlín – Louky).

Tvorba NR a R ÚSES na krajské úrovni

K 1.1.2000 byla Česká republika uspořádána do 14 krajů. Nově vytvořené kraje začaly okamžitě pracovat na přípravě rozvojových krajských dokumentů jako jsou Program územního rozvoje, Územní prognóza a oborové koncepce. Pro formulování celkové koncepce funkčního využití území se ukázalo jako zcela nezbytné jednoznačné vymezení nadregionálního a regionálního stupně ÚSES, který by plně odpovídal měřítku, formě a pojetí územního plánu velkého územního celku, tj. v digitální formě. Nadregionální a regionální ÚSES by tak tvořil skutečně základní rámec ekologické stability, od něhož se odvíjejí detailní ÚSES místní úrovně.

Krajský úřad Zlínského kraje – odbor životního prostředí a zemědělství proto zadal zpracování jednotného oborového dokumentu „Nadregionální a regionální ÚSES Zlínského kraje“. Dílo zpracovala v roce 2002 projekční firma Arvita P spol. s r.o. ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny Brno a v součinnosti s pracovníky odboru ochrany přírody a krajiny Krajského úřadu ZK.

Digitální NR a R ÚSES Zlínského kraje

Jednoznačné vymezení NR a R ÚSES Zlínského kraje bylo zpracováno jak v klasické formě (mapové listy 1 : 50 000), tak v digitální formě vektorových souborů shapefile, popř. .dgn s možností využití dat pro GIS krajského úřadu. Řešení umožňuje v budoucnu připojení tabulkových databází a tak vytvoření kompletního generelu NR a R ÚSES Zlínského kraje.

Součástí díla byla revize jednotlivých generelů a plánů ÚSES včetně formulace ÚSES v rámci územních plánů. Výstupem jsou zde položkové přehledy jednotlivých obcí, u nichž je třeba v územním plánu řešit konkrétní nesoulady ÚP s oborově závazným NR a R ÚSES a tímto novým krajským oborovým dokumentem.

NR a R ÚSES je v letošním roce projednáván v rámci Územní prognózy Zlínského kraje a stane se tak závazným dokumentem.

Využití NR a R ÚSES ZK

V současné době probíhá zpracování Koncepce a strategie ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje, která se mimo jiné hlouběji zabývá problematikou ÚSES.

Aby mohl být ÚSES respektován a využíván nejen pracovníky Zlínského kraje, je nezbytné, aby byl k dispozici v jednotné, snadno dostupné formě a především v aktuální podobě. Průběžnou aktualizaci takto rozsáhlého dokumentu a jeho distribuci řadě uživatelů nejde prakticky zajistit běžným způsobem, kdy je dokumentace předávána v papírové podobě či na řadě CD. Digitální podoba dat je navíc vždycky spjata s konkrétním datovým formátem, což řadě uživatelů komplikuje život a vyvolává nutnost dodatečných datových konverzí či nákupů softwaru.

Proto bylo už v zadání pamatováno na to, aby byla Koncepce a strategie ochrany přírody a krajiny Zlínského kraje digitálně zpracována způsobem, který umožní její publikování v plné podobě webovými technologiemi a zpřístupní ji tak prostřednictvím webového prohlížeče všem potenciálním uživatelům. Navíc je u dat publikovaných z jednoho místa garance, že si všichni uživatelé prohlíží stejnou a aktuální verzi dokumentů a odpadá jim tak starost se sháněním aktualizací. Aby nedocházelo ke zkreslování publikovaných informací, velký důraz je kladen na metadata, které důkladně popisují jednotlivé datové vrstvy, z kterých je Koncepce složena.

Dnešní technologie navíc umožňují, že takto publikovaná data nemusí být pouze pasivně prohlížena, ale lze je prostřednictvím Internetu i editovat nebo si stahovat jejich plnou vektorovou podobu pro využití ve vlastních informačních systémech.

Použití těchto technologií tedy vytváří vhodné podmínky, aby mohly být zmiňované koncepční dokumenty jednoduše sdíleny a využívány jak ve veřejné správě, tak v rámci široké odborné veřejnosti, což je základní předpoklad k tomu, aby mohlo dojít k naplnění jejich cílů.

V krátké praxi krajského úřadu jsou plány NR a R ÚSES nezbytnými podklady pro zpracování koncepčních a oborových dokumentů kraje i u správních řízení při posuzování zásahů do krajiny, změn územních plánů, lesních hospodářských plánů, projektů komplexních pozemkových úprav, revitalizace říčních systémů a dalších.

Analýzy veškerých shromážděných informací a zejména praxe ukázaly nezbytnost jednotného a jednoznačného vymezení ÚSES na všech jeho úrovních. Optimálním řešením je tedy zpracování celokrajského generelu ÚSES v digitální formě, včetně příslušných informačních databází.